

 Fysioterapi Dalarna	Huvudtitel Fysioterapeutiska riktlinjer för patienter med Psoriasisartrit (PsA)		
	Dokumentkategori Riktlinje	Reviderat datum/av Datum Namn och titel	Sida nr (av) 1(3)
Gäller för Fysioterapi Falun	Framtaget datum/av 2022-09-08 Elin Löfberg Leg fysioterapeut	Godkänt datum/av Specialitetsgrupp Fysioterapi, Dalarna 2022-09-28	Gäller from – tom 2022-09-28 – 2025-09-27

Bakgrund

Psoriasisartrit förekommer vanligtvis med perifer eller axial sjukdomsbild. The group for research and assessment of Psoriasis and Psoriatic Arthritis (GRAPPA) är en internationell grupp bestående av bl. a. reumatologer och dermatologer. Eftersom studier på psoriasisartrit och fysioterapi saknas föreslår GRAPPA att utvärderingsinstrument och behandlingsmetoder från studier gjorda på ankyloserande spondylit (AS) vid axial sjukdomsbild används (1, 2). Även vid perifert ledengagemang saknas studier där patienter med psoriasisartrit kan urskiljas. I en systematisk översikt från 1997 hänvisas därför till studier gjorda inom fysioterapi och reumatoid artrit (RA) vid perifer sjukdomsbild (3). Även GRAPPA nämner i sin översikt att behandlingsmetoder och mätmetoder som vid RA ska användas vid perifert ledengagemang (1).

GRAPPA har bedömt effekterna av fysioterapeutisk behandling av, de vid psoriasisartrit typiska, entesiterna som låg (4 på en skala 1-4). Studier saknas både för psoriasisartrit och AS och rekommendationerna i artikeln bygger därför på kliniska erfarenheter och är därav svaga (D på en skala A-D) (4). Det framgår inte i artikeln vilken form av fysioterapeutisk behandling som har studerats.

Sammanfattningsvis är det ur klinisk synpunkt viktigt att skilja mellan perifer och axial sjukdomsbild vid psoriasisartrit för att kunna välja behandlingsstrategi.

Rekommendationen vid perifert ledengagemang är bedömning och behandling som vid RA och vid axiellt engagemang som vid AS (1-3).

Behandlingsmål

Patienten ska genom sjukdomskontroll och kunskap om sjukdomen kunna optimera den fysiska prestationsförmågan, minska besvären av smärta, stelhet och trötthet och därigenom lättare klara vardagliga aktiviteter och uppleva god livskvalité.

- Vid perifer sjukdomsbild v g se nationella riktlinjer för Reumatoid artrit (RA) som finns sammanfattade på: www.internetmedicin.se "Reumatoid artrit, fysioterapi (sjukgymnastik)". Senast uppdaterad 2021-04-15. av Claudia Lennartsson, Leg sjukgymnast spec i reumatologi.
- Vid axial sjukdomsbild v g se nationella behandlingsriktlinjer för ankyloserande spondylit som finns sammanfattade på: www.internetmedicin.se "Ankyloserande spondylit, fysioterapi (sjukgymnastik)". Senast uppdaterad 2021-06-20 av Claudia Lennartsson, Leg sjukgymnast spec i reumatologi.

Fysioterapeutiska åtgärder

- Vid perifer sjukdomsbild v g se nationella behandlingsriktlinjer för Reumatoid artrit (RA) som finns sammanfattade på:
www.internetmedicin.se "Reumatoid artrit, fysioterapi (sjukgymnastik)" under rubriken "Behandling". Senast uppdaterad 2021-04-15
- Vid axial sjukdomsbild v g se nationella behandlingsriktlinjer för ankyloserande spondylit som finns sammanfattade på:
www.internetmedicin.se "Ankyloserande spondylit, fysioterapi (sjukgymnastik)" under rubriken "Behandling". Senast uppdaterad 2021-06-20 av Claudia Lennartsson, Leg sjukgymnast spec i reumatologi.

Utvärdering/Resultatuppföljning

- Vid perifer sjukdomsbild v g se nationella behandlingsriktlinjer för Reumatoid artrit (RA) som finns sammanfattade på:
www.internetmedicin.se "Reumatoid artrit, fysioterapi (sjukgymnastik)" under rubriken "Bedömning", "Mätmetoder/utvärderingsinstrument" samt "Uppföljning", senast uppdaterad 2021-04-15.
- Vid axial sjukdomsbild v g se nationella behandlingsriktlinjer för ankyloserande spondylit som finns sammanfattade på:
www.internetmedicin.se "Ankyloserande spondylit, fysioterapi (sjukgymnastik)" under rubriken "Bedömning", "Mätmetoder/utvärderingsinstrument" samt "Uppföljning", senast uppdaterad 2021-06-20 av Claudia Lennartsson, Leg sjukgymnast spec i reumatologi.

Lokala rutiner för Falun

Samtliga patienter inom dagvård samt patienter inom öppenvård som kommer via remiss alternativt efter egenkontakt bedöms individuellt utifrån aktuella problem och sjukdomsaktivitet.

Reumatisk dagvård (REDA)

Falun har numer inga slutenvårdsplatser. Patienter kan vid behov läggas in för reumatisk dagvård (REDA). Vid behov kan övernattnig ske på patienthotellet. Fysioterapeut/sjukgymnast kontaktas av sjuksköterska/läkare som vid behov ger överrapportering.

Teammottagning

Nydiagnostiserade patienter eller patienter med särskilda behov kan få samordnade tider till sjuksköterska, fysioterapeut/sjukgymnast, arbetsterapeut och kurator. Tanken är att patienterna tidigt ska få kunskap för att ges bättre förutsättningar att leva med sin diagnos.

Reumarehab grupp "Lätt"

Patienter som är /riskerar sämre funktionsnivå/sjukskrivning och behöver både information/ kunskap och träning. Teamet består av fysioterapeut/sjukgymnast och arbetsterapeut, samt vid behov även sjuksköterska och kurator. Omfattning: 1-2 dagar/ vecka, under 6 veckor. Strukturerad egen fysisk träning ingår alltid, oftast i kombination med annan individuell behandling. Uppföljning sker 3 månader efter utskrivning.

Reumarehab grupp ”Intensiv”

Patienter som är /riskerar sämre funktionsnivå/sjukskrivning och i behov av samordnad, intensiv träningsperiod hos fysioterapeut/sjukgymnast och arbetsterapeut. Sjuksköterska och kurator ingår i teamet. Omfattning: 4 heldagar/vecka + 1 dag hemträning under 3 veckor. Vid behov kan övernattnig ske på patienthotellet. Strukturerad egen fysisk träning ingår alltid, oftast i kombination med annan individuell behandling samt informationsträffar eller fysisk träning i grupp. Uppföljning sker 3 månader efter utskrivning.

Uppdragsbeskrivning för olika vårdnivåer

Vid behov överrapporteras patienterna för uppföljning i primärvården.

Källor

Dessa lokala fysioterapeutiska riktlinjer baseras delvis på:

- Region Gävleborgs behandlingsriktlinjer för [Psoriasisartrit, Fysioterapi Specialistvård](#). Senast uppdaterad 2022-04-20. Giltigt t o m: 2023-04-14.
- Nationella behandlingsriktlinjer för Reumatoid artrit (RA) vid *perifera symtom* och som finns sammanfattade på: www.internetmedicin.se ”Reumatoid artrit, fysioterapi (sjukgymnastik)”, senast uppdaterad 2021-04-15 av Claudia Lennartsson, Leg sjukgymnast spec i reumatologi.
- Nationella behandlingsriktlinjer för Ankyloserade spondylit (AS) vid *axiala symtom* och som finns sammanfattade på: www.internetmedicin.se ”Ankyloserande spondylit, fysioterapi (sjukgymnastik)”, senast uppdaterad 2021-06-20 av Claudia Lennartsson, Leg sjukgymnast spec i reumatologi.

Referenser

Referenser gällande bakgrund:

Region Gävleborgs behandlingsriktlinjer [Psoriasisartrit, Fysioterapi Specialistvård](#), se ”Referenser” 1-4. Senast uppdaterad 2022-04-20. Giltigt t o m: 2023-04-14.

Referenser gällande behandlingsmål, fysioterapeutiska åtgärder samt utvärdering/resultatuppföljning:

- Region Gävleborgs behandlingsriktlinjer [Psoriasisartrit, Fysioterapi Specialistvård](#), se ”Referenser” 1-4. Senast uppdaterad 2022-04-20. Giltigt t o m: 2023-04-14.
- Vid perifer sjukdomsbild v g se nationella behandlingsriktlinjer för Reumatoid artrit (RA) som finns sammanfattade på: www.internetmedicin.se ”Reumatoid artrit, fysioterapi (sjukgymnastik)” under rubriken ”Referenser”. Senast uppdaterad 2021-04-15 Claudia Lennartsson, Leg sjukgymnast spec i reumatologi.
- Vid axial sjukdomsbild v g se nationella behandlingsriktlinjer för ankyloserande spondylit som finns sammanfattade på: www.internetmedicin.se ”Ankyloserande spondylit, fysioterapi (sjukgymnastik)” under rubriken ”Referenser”. Senast uppdaterad 2021-06-20 av Claudia Lennartsson, Leg sjukgymnast spec i reumatologi.